

розголошенням відомостей досудового розслідування, що у свою чергу згідно ч. 8 ст. 223 КПК України може стати підставою для визнання недійними слідчих (розшукових) дій, які були проведені з порушенням, а також як наслідок визнання встановлених доказів недопустимими.

Юристи-практики акцентують увагу на ефективності реалізації обшуку без шкоди для досягнення завдань досудового розслідування в тих випадках, коли немає ризику знищення, приховування, відчужування об'єктів; коли такий ризик зводить нанівець ефективність майбутнього обшуку [5].

Підсумовуючи, потрібно зазначити, що відсутність системного підходу до реформування кримінального процесуального законодавства з урахуванням правозастосовної практики юристів та науковців призводить до недосконалого законотворення, через що у результаті поступово виявляється все більше і більше недоліків та протиріч.

З метою забезпечення недопустимості розголошення відомостей досудового розслідування вирішення окресленого проблемного питання, на наше глибоке переконання, відноситься до однієї із нагальних потреб чергового реформування кримінального процесуального законодавства та внесення змін до діючого КПК України у частині встановлення обмеження доступу працівників апарату суду до інформації та відомостей, яке містить клопотання слідчого/прокурора про обшук та ухвала слідчого судді про дозвіл або відмову на обшук житла чи іншого володіння особи, шляхом засекречення інформації у цих процесуальних документах відповідним грифом секретності.

### Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Інструкція з діловодства в місцевих та апеляційних судах України затверджена Наказом Державної судової адміністрації України 20.08.2019 № 814. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0814750-19#n22>
3. Положення про автоматизовану систему документообігу суду затверджене рішенням Ради суддів України від 26.11.2010 № 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr030414-10#Text>
4. Татаров О. «Маски» скинуті – шоу триває, або Як нардепи спробували унеможливити вилучення майна під час обшуків і що з того вийде. *Закон і бізнес*. 2017. № 49 (1347) 16.12—22.12.2017. URL: [https://zib.com.ua/ua/print/131204-yak\\_nardepi\\_sprobuvali\\_unemozhliviti\\_maski-shou\\_i\\_scho\\_z\\_tog.html](https://zib.com.ua/ua/print/131204-yak_nardepi_sprobuvali_unemozhliviti_maski-shou_i_scho_z_tog.html)
5. Могила В.С. Проблемні аспекти доказування необхідності проведення обшуку (за перспективним кримінальним процесуальним законодавством). *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 1. С. 213-217.

### Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю<sup>1</sup>

*Сіньова Л.М., к.ю.н., доцентка*

*Інститут права Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що в соціальній, правовій державі важливим показником є турбота та гуманне відношення до осіб з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю для нормальної життєдіяльності, особливо зараз коли у світі нестабільна економічна ситуація та пандемія, яка змінила увесь світ.

<sup>1</sup>Наукове дослідження проведено в рамках держбюджетної теми НДР № 20БФ042-01 “Правове забезпечення соціальної безпеки в євроінтеграційних умовах”

Вчені підкреслюють, що особи з інвалідністю визнаються повноцінними членами суспільства, але водночас залишаються найбільш вразливою категорією. Крім того, на практиці доволі часто виникають труднощі із належним соціальним забезпеченням внаслідок дефіциту бюджету, невідповідності наявних пільг та виплат існуючим реаліям сьогодення [1, с. 5]. Законом України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» від 6 жовтня 2005 року № 2961-IV [2] визначено основні засади створення правових, соціально-економічних, організаційних умов для усунення або компенсації наслідків, спричинених стійким порушенням здоров'я, функціонування системи підтримання особами з інвалідністю фізичного, психічного, соціального благополуччя, сприяння їм у досягненні соціальної та матеріальної незалежності.

Відповідно до ст. 1 зазначеного закону наведені терміни в такому значенні:

– особа з інвалідністю – особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист;

– дитина з інвалідністю – особа віком до 18 років (повноліття) зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист.

Слід зазначити, що для надання державних соціальних допомог є підставою складні життєві обставини, як інвалідність, малозабезпеченість. Як наголошує Т. В. Деркачева, право на соціальну допомогу – це визнана міжнародним співтовариством і гарантована державою можливість людини мати засоби існування в обсязі встановленого прожиткового мінімуму незалежно від зайняття будь-якою професійною діяльністю та участі у фінансуванні виплат і послуг [3, с. 8]. Н. І. Вознюк під державними соціальними допомогами розуміє грошові одноразові чи періодичні виплати, які надаються на умовах та в розмірах, передбачених законодавством, за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, особам, які в результаті настання соціальних ризиків втратили джерело доходів або їх дохід є нижчим за прожитковий мінімум, понесли додаткові витрати або наділені спеціальним правовим статусом [4]. В.С. Тарасенко зазначає, що матеріальне забезпечення дитини з інвалідністю полягає: 1) у реалізації конституційного права на забезпечення достатнього рівня життя; 2) у матеріальній підтримці сімей, які мають дітей з вадами розумового або фізичного розвитку; 3) у соціальній підтримці сімей, які внаслідок свого матеріального стану потребують соціальних допомог для подолання та компенсації обмежень у дитини з інвалідністю [5, с. 376].

Основною нормативною базою державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю є: Конституція України та Закон України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» [6] від 16 листопада 2000 року № 2109-III, який гарантує особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю право на матеріальне забезпечення за рахунок коштів Державного бюджету України та їх соціальну захищеність шляхом встановлення державної соціальної допомоги на рівні прожиткового мінімуму.

В зазначеному законі право на державну соціальну допомогу мають особи з інвалідністю з дитинства і діти з інвалідністю віком до 18 років. Центральний орган виконавчої влади організує роботу щодо призначення та виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю. Причина, група інвалідності, строк, на який встановлюється інвалідність, визначаються органом медико-соціальної експертизи згідно із законодавством України з одночасним роз'ясненням особам з інвалідністю з дитинства їх права на державну соціальну допомогу. Таким чином, переліком медичних показань надається право на одержання державної соціальної допомоги на дітей з інвалідністю віком до 18 років.

Особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю, які мають одночасно право на державну соціальну допомогу відповідно до цього Закону, на пенсію та на державну

соціальну допомогу згідно із Законом України "Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю", призначається за вибором осіб з інвалідністю з дитинства (законних представників осіб з інвалідністю з дитинства, визнаних недієздатними, та дітей з інвалідністю) державна соціальна допомога відповідно до цього Закону або пенсія чи державна соціальна допомога згідно із Законом України "Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю". При цьому якщо особа з інвалідністю з дитинства або дитина з інвалідністю має право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника (державну соціальну допомогу дитині померлого годувальника, передбачену Законом України "Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю") і державну соціальну допомогу відповідно до цього Закону, ці виплати призначаються одночасно.

Відповідно до ст. 33 Закону України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні" [7] від 21 березня 1991 року № 875-XII зазначено, що діти з інвалідністю з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які проживають у сім'ях піклувальників, прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу, державних або інших соціальних установах, після досягнення повноліття мають право на позачергове одержання житла і матеріальну допомогу на його упорядкування у разі, якщо за висновком медико-соціальної експертизи вони можуть здійснювати самообслуговування і вести самостійний спосіб життя.

В ст. 38 зазначеного закону особам з інвалідністю і дітям з інвалідністю надаються безоплатно або на пільгових умовах на підставі індивідуальної програми реабілітації послуги із соціально-побутового і медичного обслуговування, технічні та інші засоби реабілітації (засоби для пересування, протезні вироби, сурдотехнічні засоби, мобільні телефони для письмового спілкування тощо), вироби медичного призначення (індивідуальні пристрої, протези очей, зубів, щелеп, окуляри, слухові та голосоутворювальні апарати, ендопротези, сечо- та калоприймачі тощо), а також автомобілі, крісла колісні з електроприводом – за наявності відповідного медичного висновку.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» [8] від 15 грудня 2020 року № 1082-IX та розписом асигнувань державного бюджету на 2021 рік головному розпоряднику бюджетних коштів Міністерству соціальної політики України передбачена бюджетна програма 2501030 «Виплати деяких видів допомог, компенсацій, грошового забезпечення та оплата послуг окремим категоріям населення» з плановим обсягом асигнувань на рік 67 458,36 млн грн, з них захищені видатки – 66 544,6 млн гривень. Метою бюджетної програми є виплата допомоги сім'ям з дітьми, допомоги на дітей, які виховуються у багатодітних сім'ях, малозабезпеченим сім'ям, особам з інвалідністю з дитинства, дітям з інвалідністю, тимчасової державної допомоги дітям, допомоги по догляду за особами з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю, державної соціальної допомоги на догляд (крім державної соціальної допомоги на догляд особам, зазначеним у пунктах 1-3 частини першої статті 7 Закону України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю»), щомісячної компенсаційної виплати непрацюючій працездатній особі, яка доглядає за особою з інвалідністю I групи, а також за особою, яка досягла 80-річного віку, тимчасової державної соціальної допомоги непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату, відшкодування вартості послуги [9]. Постановою КМ України № 79 від 3 лютого 2021 р. "Деякі питання призначення і виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю" [10] затверджено Порядок призначення, виплати та перелік необхідних документів. З 1 січня 2021 року підвищено розмір надбавки на догляд за особами з інвалідністю з дитинства та дітьми з інвалідністю: особам з інвалідністю з дитинства, віднесеним до підгрупи А I групи, – із 75 до 150% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність; особам з інвалідністю з дитинства, віднесеним до підгрупи Б I групи, – із 50 до 100% прожиткового мінімуму для

осіб, які втратили працездатність; садиноким особам з інвалідністю з дитинства II і III груп, які за висновком лікарсько-консультативної комісії лікувально-профілактичного закладу потребують постійного стороннього догляду, – із 15 до 75% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність; за дитиною з інвалідністю підгрупи А, – із 100 до 150% прожиткового мінімуму для дітей відповідного віку. Слід зазначити, що з 1 січня 2022 року буде підвищена надбавка особам з інвалідністю з дитинства, віднесеним до підгрупи А I групи, та на дітей з інвалідністю підгрупи А ще на 50 відсотків.

Підсумовуючи, слід наголосити, що систематичне зростання пенсій та соціальних виплат особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю є позитивним моментом, але це нівелюється зростанням цін на життєво необхідні товари та послуги для осіб зазначеної категорії. Виходячи із зазначеного, слід продовжувати соціально-правовий захист для зазначеної категорії осіб для гідного життєзабезпечення та соціального розвитку.

### Література

1. Малюга Л. Ю. Соціальний захист інвалідів та постраждалих внаслідок катастрофи на ЧАЕС в Україні: навч. посіб. К.: Алерта, 2016. 326 с.
2. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 6 жовтня 2005 року № 2961-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2006. № 2-3. Ст. 36.
3. Деркачева Т. В. Правовое регулирование государственной социальной помощи (Федеральный и региональный аспекты): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Москва, 2002. 265 с.
4. Вознюк Н. І. До питання про поняття та види державної соціальної допомоги. URL: [http://historylaw.eenu.edu.ua/publ/2\\_92\\_2014/rozdil\\_3\\_aktualni\\_problemi\\_civilistikin\\_voznjuk\\_do\\_pitannja\\_pro\\_ponjattja\\_ta\\_vidi\\_derzhavnikh\\_socialnikh\\_dopomog/26-1-0-132](http://historylaw.eenu.edu.ua/publ/2_92_2014/rozdil_3_aktualni_problemi_civilistikin_voznjuk_do_pitannja_pro_ponjattja_ta_vidi_derzhavnikh_socialnikh_dopomog/26-1-0-132) (дата звернення 22.03.2021)
5. Тарасенко В. С. Правові аспекти матеріального забезпечення дітей-інвалідів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2005. Вип. 25. С. 373-376.
6. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю : Закон України від 16.11.2000 р. № 2109-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 1. Ст. 2
7. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 № 875-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР)*. 1991. № 21. Ст. 252
8. Про Державний бюджет України на 2021 рік : Закон України від 15 грудня 2020 року № 1082-IX. *Голос України* від 30.12.2020 № 242.
9. Виплата деяких видів допомог, компенсацій, грошового забезпечення та оплата послуг окремим категоріям населення. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/kaznachejstvo-informuye/viplata-deyakh-vidiv-dopomog-kompensacij-groshovogo-zabezpechennya-ta-oplata-poslug-okremim-kategoriyam-naselennya> (дата звернення 07.02.2021)
10. Деякі питання призначення і виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Постанова КМ України № 79 від 3 лютого 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення 22.03.2021)

### Реалізація права на касаційне оскарження в адміністративному процесі як складова права на справедливий суд

*Смокович М.І., д.ю.н., Заслужений юрист України, суддя  
Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду*

Право на касаційне оскарження становить собою невід'ємну складову права на справедливий суд. Відповідно до п. 8 ч. 2 ст. 129 Конституції забезпечення права на Міжнародна науково-практична конференція